

Article Information

Article Type: Research Article

This article was checked by iThenticate.

Doi Number: <http://dx.doi.org/10.17121/ressjournal.3588>

APPROACHES TO POLITICAL AND SOCIAL ISSUES OF NATIONALIST PERIODICAL KIZILELMA JOURNAL IN THE REPUBLICAN PERIOD

CUMHURİYET DÖNEMİ MİLLİYETÇİ NEŞRİYATI KIZILELMA
DERGİSİNDE SİYASİ VE SOSYAL KONULARA YÖNELİK
YAKLAŞIMLAR¹

İbrahim Alpaslan Gavaz²
Muhammet Erat³

Abstract

The Kızıllelma Journal, which was influential in the Republican period, had important political and social effects. In this context, with the aim of defending true nationalism, Kızıllelma offered an important perspective on the political pressures on nationalists in Turkey in 1944 and the nationalism debates between parties. When the Kızıllelma emerged, he defended the concept of 'true nationalism' and criticised the political uncertainties in Turkey. He criticised the pay rise for members of parliament, sometimes criticised the Democratic Party and sometimes supported it. He focused on the problems of higher education. The birth of the National Anthem and the climate of the National Struggle are among the other important topics emphasised by the magazine. Kızıllelma dealt with the ideas defended by nationalist Turkish intellectuals and analysed the ideas of many intellectuals (from Ali Suavi to Akif) from the late Ottoman period to the first years of the Republic. The Kızıllelma Journal stated that Turkey should be defended against threats such as communism after the Russian Revolution of 1917 and Fascism-Nazism in the following years, with the understanding of nationalism in the Atatürk period. The authors of the magazine, who were disturbed by the international developments and uncertainty that occurred in 1947 and expressed their concerns, wanted to be included in the western world against the Soviet threat. The Kızıllelma Journal defended the view of nationalism close to Turkism and analysed the political-social developments of the period from the point of view of Turkism, and presented a view on the important issues of the country at that time.

Keywords: Kızıllelma, Nationalism, CHP, DP, Atatürk, İnönü, Darendelioğlu, Denizcioğlu, Hüseyin Nihal Atsız, Zeki Velidi Togan.

¹ Bu makale, birinci yazarın yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

² Yüksek Lisans Öğrencisi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalı, alparslan.gavaz@gmail.com ORCID: 0009 0000 2231 4893

³ Prof. Dr., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, muherat@comu.edu.tr ORCID: 0000 0002 0705 1447

Özet

Cumhuriyet döneminde etkili olan Kızıl Elma Dergisi'nin önemli siyasal ve sosyal tesirleri olmuştur. Bu bağlamda Kızıl Elma, gerçek milliyetçiliği savunma amacı güderek 1944'te Türkiye'deki milliyetçiler üzerine olan siyasi baskılara ve partiler arasındaki milliyetçilik tartışmalarına önemli bir bakış açısı sunmuştur. Kızıl Elma ortaya çıktığında, "gerçek milliyetçilik" anlayışını savunmuş ve Türkiye'deki siyasi belirsizliklere eleştirilerde bulunmuştur. Milletvekillerine yapılan zammı eleştirmiş, Demokrat Parti'yi yer yer tenkit etmiş, kimi zaman da destekler politika izlemiştir. Yüksek öğrenimin sorunlarına eğilmiştir. İstiklal Marşı'nın doğuşu ve Milli Mücadele iklimi, derginin vurguladığı diğer önemli konular arasında bulunmaktadır. Kızıl Elma milliyetçi Türk aydınlarının savunduğu fikirleri ele almış, Osmanlı'nın son döneminden Cumhuriyetin ilk yıllarına kadar olan sürede (Ali Suavi'den Akife kadar) birçok aydının fikirlerini irdelemiştir. Kızıl Elma Dergisi, 1917 Rus İhtilali'nden sonra komünizm ve sonraki yıllarda Faşizm-Nazizm gibi tehditlere karşı, Atatürk dönemindeki milliyetçilik anlayışı ile Türkiye'nin savunulmasının gerektiğini belirtmiştir. 1947'de meydana gelen uluslararası gelişmeler ve belirsizlik sürecinden rahatsızlık duyan ve endişelerini dile getiren dergi yazarları Sovyet tehdidine karşı batı dünyasına dahil olmayı istemiştir. Kızıl Elma Dergisi Türkçülüğe yakın milliyetçilik görüşünü savunmuş ve dönemin siyasal-sosyal gelişmelerini Türkçülük nokta-i nazarından irdelemiş, ülkenin o dönemdeki önemli meselelerine dair bir bakış sunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Kızıl Elma, Milliyetçilik, CHP, DP, Atatürk, İnönü, Darendelioğlu, Denizcioğlu, Hüseyin Nihal Atsız, Zeki Velidi Togan.

GİRİŞ

Cumhuriyet Dönemi Türkiye'sinde önemli bir milliyetçi düşünce platformu olarak öne çıkan Kızıl Elma Dergisi, 1947-1948 yılları arasında 16 sayı yayınlanmıştır. Bu dergi, dönemin siyasal ve sosyal atmosferinde milliyetçi idealleri savunarak, Türkiye'nin iç ve dış meselelerine çözümler aramıştır. Kızıl Elma hem kendi döneminde hem de sonraki yıllarda Türk milliyetçiliğinin evrimine etki eden önemli bir yayın olarak değerlendirilebilir.

Derginin imtiyaz sahibi Mustafa Tatlısu'dur. Dergide önemli isimler yazarlık yapmıştır. Bu yazar kadrosundan önemli isimlere örnek olarak Hüseyin Nihal Atsız, Nejdet Sançar, Zeki Velidi Togan, Peyami Safa, Hamdullah Suphi Tanrıöver, Abdullah Ziya Kozanoğlu ve Hasan Ferit Cansever gibi isimler verilebilir. Bu isimler, Kızıl Elma'nın önderliğinde, Türkiye'nin milli değerleri, kültürü ve bağımsızlığı konusunda güçlü bir duruş sergilemişlerdir.

Kızıl Elma Dergisi'nin siyasal ve sosyal konulara bakış açısı, "milliyetçilik" anlayışı etrafında şekillenmiştir. Dergi, Osmanlı İmparatorluğu'nun yıkılmasının ardından gelişen siyasal ve toplumsal değişimleri sorgulamış, Türk milletinin birliğine ve bağımsızlığına vurgu yapmıştır. Ayrıca, Türk milletinin tarihindeki önemli dönemeçleri yeniden değerlendirerek, milli bilincin güçlenmesine katkıda bulunmayı amaçlamıştır.

Bu makalede, Cumhuriyet Dönemi'nde Kızıl Elma Dergisi'nin siyasal ve sosyal konulara yönelik bakış açısı incelenecektir. Derginin içeriğindeki ana temaları ve milliyetçilik anlayışının nasıl şekillendiğini anlamak adına, dönemin siyasal gündemi ve Türk milliyetçiliğinin seyri göz önüne alınacaktır.

Kızıl Elma Dergisi

Kızıl Elma Dergisi'ni incelemeye önce "Kızıl Elma" tabirinin Türk Kültürü'nde ne anlama geldiğine ve nasıl yer tuttuğuna bakmak gerekir. "Kızıl Elma" terimi, Türk kültüründe ve mitolojisinde önemli bir semboldür. Bu sembol, genellikle Türk Milleti'nin en yüksek ülküsü, isteği veya milli hedefi olarak yorumlanır. "Kızıl Elma"nın ne olduğu konusunda farklı yorumlar olsa da genellikle bir hedefe

ulaşmak, bir amaca erişmek veya bir ulusu daha iyi bir duruma getirmek için mücadele etmeyi ifade eder. (Şentürk, 2019: 132)

Bu terim, Türk mitolojisinde yer alan destanlara dayanır. O destanlardan biri olan "Oğuz Kağan Destanı"nda, Oğuz Kağan'ın "Kızıl Elma"ya ulaşmak için yaptığı yolculuk anlatılır. Kızıl Elma, onun ve Oğuz Türkleri'nin milli hedefi ve ülküsü olarak sunulur. Bu nedenle, Türk kültüründe Kızıl Elma, milli bir görevi, ödevi veya ulusal bir hedefi ifade eder. (Babaoğlu, 2016: 64)

Farklı zamanlarda ve farklı bağlamlarda, Kızıl Elma'nın anlamı değişkenlik göstermiştir. Ancak genel olarak, Türk kültüründe büyük bir öneme sahip olan bir sembol olarak kabul edilmiş ve genellikle başarı, zafer, özgürlük veya milli bir ülkünün gerçekleştirilmesi gibi olumlu kavramlarla ilişkilendirilmiştir.

Kızıl Elma Dergisi, Cumhuriyet Dönemi'nde etkili bir "milliyetçi" düşünceyi benimsemiştir. Dergi, Türk milletinin birlik ve beraberliği, bağımsızlık ve özgürlüğü üzerinde durarak, Cumhuriyet ideallerine vurgu yapmıştır. Milliyetçilik anlayışını, ulusun birliğini koruma ve güçlendirme amacıyla ele almıştır.

Sosyal açıdan, Kızıl Elma Dergisi Türk kültürüne büyük önem vermiş ve milli değerleri koruma çabasını desteklemiştir. Türk toplumunun tarihi mirasına, diline ve geleneklerine sahip çıkılması gerektiğini vurgulamış, modernleşme sürecinde milli kimliğin korunması gerektiğini savunmuştur.

Dergi, dönemindeki siyasi olaylara bağlı olarak anti-emperyalist bir perspektifi savunmuştur. Yabancı müdahalelere karşı çıkarak, Türk milletinin bağımsızlık mücadelesine destek vermiş ve bu konuda bilincin artırılması için çaba göstermiştir.

Kızıl Elma, bu bağlamda Cumhuriyet'in getirdiği modernleşme çabalarını eleştirmiş ve bu sürecin Türk toplumunu yabancı etkilere açık hale getirdiği görüşünü benimsemiştir. Batılılaşma politikalarının, milli kültürün zayıflamasına yol açabileceği uyarısında bulunarak, yerli değerlere vurgu yapmıştır.

Dergi, toplumsal bilincin oluşturulması ve milli direnişin güçlendirilmesi için çaba göstermiştir. Okuyucularını, ulusal kimliğe sahip çıkmaya ve milli değerleri korumaya teşvik etmiştir. Milliyetçi düşüncenin toplumsal bir güç olarak kabul edilmesini desteklemiştir.

Kızıl Elma'ya göre "Gerçek Milliyetçilik" ve "Moskofçular"ın Çarpıtmaları

Dergi yazarı Enver Güvener'e göre, "Moskofçuların" milliyetçilikle ilgili yanlış iddiaları, gerçek dışı savları içermektedir. O'na göre Milliyetçilik, sadece "çeşitli devlet ve şirketlerin kasalarını doldurmak" değil, aynı zamanda bir milletin bağımsızlığını ve birliğini koruma mücadelesidir. Bu mücadele, tarih boyunca birçok milletin özgürlüğüne kavuşmasına ve bağımsızlığını korumasına yardımcı olmuştur. (Güvener, 1947: 10)

Derginin tabiriyle Sovyet Tarafı "Moskofçuların" milliyetçilere karşı kullandığı olumsuz ifadeler ve çarpıtmalar, aslında milliyetçilik düşüncesine olan karşıtlıklarını yansıtmaktadır. Dergiye göre bu tür yazılar, toplumda kutuplaşma yaratma ve milliyetçilik ideolojisini zayıflatma amacını taşımaktadır.

Güvener'e göre milliyetçilik, sadece bireyin kendi çıkarlarını düşünmesi değil, aynı zamanda bir milletin ortak değerlerine, kültürüne ve birliğine duyduğu sorumluluğu içerir. Bu değerleri aşağılamak ve çarpıtmak, toplumun birlik ve beraberliğini zedeleyebilir. Bu nedenle, objektif ve adil bir bakış açısıyla milliyetçilik ideolojisinin anlaşılması önemlidir.

Enver Güvener'e göre "Moskofçuların" milliyetçilikle ilgili çarpıtmalarına karşı dikkatli olunmalı ve bu nedenle yazar, "gerçek milliyetçilik" anlayışının savunulması gerektiğini belirtme ihtiyacı hissetmiştir. Milliyetçilik, bir milletin kendi varlığını ve değerlerini koruma mücadelesidir ve bu anlamıyla pozitif bir kavramdır. (Güvener, 1947: 10)

Türkiye'de Milliyetçilere Yönelik Baskının Artması ve 1946'dan Sonra CHP ile Demokrat Parti'nin Milliyetçiliklerinin Sorgulanması

1944 yılında milliyetçilere yönelik siyasi baskının artmasıyla birlikte, ülkeyi tek parti olarak yöneten Halk Partisi'nin de milliyetçilere karşı tutumu sertleşmişti. Bu baskılar hakkında 1947'de, Kızıl Elma yazarı Denizcioğlu bir yazı kaleme alarak, Halk Partisi'nin milliyetçi olmadığını ve hatta milliyetçilikle uzaktan yakından bir ilgisinin bulunmadığını ileri sürmüştür. Denizcioğlu'a göre CHP, milliyetçilik kavramını sadece göstermelik bir şekilde kullanmış ve bu anlamda samimiyetten uzak bir duruş sergilemiştir. (Denizcioğlu, 1947: 3)

Denizcioğlu'na göre; Demokrat Parti de milliyet telakkisinde Halk Partisi'nden tamamıyla farksızdır. Demokrat Parti de hakiki milliyetçiliğin ne olduğunu anlayamamış ve Osmanlılık fikrinden öteye geçememiş, şaşılacak bir gafletle Halk Partisi'nin gülünç milliyetçiliğini benimsemiştir. Yazar bu ifadeyle Demokrat Parti'nin milliyetçilik görüşünün, Osmanlılık fikrine dayandığını ileri sürerek eleştirmiş ve gerçek bir milliyetçilik anlayışından uzak olduğunu vurgulamıştır.

Denizcioğlu'na göre; iki parti de milliyetçilikle gerçek anlamda bağdaşmayan politikalar izlemiştir. Partiler milliyetçiliği sadece göstermelik olarak kullanmıştır.

Türkiye'nin varlığını koruması ve geleceğe güvenle bakabilmesi için gerçek bir milliyetçilik anlayışına ihtiyaç duyulduğunu savunan Denizcioğlu, Türk milletinin temel taşı olan milliyetçiliğin, dış siyasetten iç siyasete, kültürden ekonomiye kadar birçok alanda etkin olması gerektiğini, gerçek bir milliyetçilik anlayışıyla Türkiye'nin ilerleyebileceğini ve kalkınabileceğini belirtmiştir. (Denizcioğlu, 1947: 14)

Kızıl Elma Dergisi'nde Ele Alınan Toplumsal Olaylara Bir Örnek: Milletvekillerine Maaşlarına Yapılan Zamlar

Dergide, Cumhuriyet Dönemi'nde yaşanan ekonomik zorluklar içinde on sekiz milyon vatandaşın çoğunluğunun mücadele ettiği bir dönemde, milletvekillerinin aylıklarına yapılan ani zam kararı eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirilmiştir. Bu bağlamda, ekonomik sıkıntıların içinde kıvranan halkın talepleri ve milletvekillerinin aldığı zam kararı arasındaki çelişkiye vurgu yapılmıştır. (Milliyetçi, 1947: 2)

"Milletvekillerimizden Feragat Beklerdik" başlıklı yazının sahibi olan "Milliyetçi" müstear ismini kullanan yazar, on sekiz milyon vatandaşın %85'inin zor durumda olduğu bir dönemde, milletvekillerinin aylıklarına yapılan zammın, toplum nezdinde hayret ve dehşetle karşılanmasına odaklanmıştır. Yazar, halkın açlıkla mücadele ettiği bir ortamda milletvekillerinin maaşlarına yapılan bu zam kararının, toplumda büyük bir tepki yarattığını vurgulamıştır.

Yazıda şehirlerde bir lokma ekmeğe muhtaç insanların varlığına dikkat çekilmiş ve bu insanların açlıktan ölme noktasına gelmiş olmalarına rağmen, milletvekillerinin aldıkları zam kararıyla bu gerçekliğin göz ardı edildiği eleştirilmiştir. Yazar, bu durumu dramatik bir ifadeyle "açlıktan verem olmak suretiyle bekleyen insanlar" ifadesiyle anlatarak, milletvekillerinin zam taleplerinin toplumun acı gerçeklerine ne kadar uzak olduğuna değinmiştir.

Bununla birlikte geçim sıkıntılarına rağmen aldıkları zam teklifini kabul etmeyen milletvekillerinin de bulunduğunu belirten yazar, ancak bu kişilerin de geçim sıkıntılarında dikkat çekmiştir. “Milliyetçi”, bir yandan milletvekillerinin ekonomik sıkıntılarını dile getirirken, diğer taraftan zam kararına karşı durmalarının çelişkili bir tavır oluşturduğunu ifade etmektedir.

“Milliyetçi'nin” yayınlanan bu yazısında, milletvekili maaşlarına yapılan zam, toplumun genelini ekonomik durumunun kötü olması sebebiyle yaşadıkları sıkıntılar yüzünden ağır biçimde eleştirilmiştir. Yazar, bu zam kararının toplumda yarattığı olumsuz algının, ülke ekonomisi üzerindeki olumsuz etkisine vurgu yaparak, bu durumu milli bir zarar olarak değerlendirmiştir. (Milliyetçi, 1947: 2)

Milliyetçilerin Siyasi Gündemdeki Yeri: Demokrat Parti ile İlişkiler ve Siyasi Örgütlenme Perspektifi

Denizcioğlu 26 Aralık 1947'de yayınlanan 9. Sayı'nın “Demokratlara Selam!” başlıklı yazısında, Demokrat Parti üzerinde yoğunlaşmış ve milliyetçilerin henüz bir siyasi parti olarak örgütlenemediğine vurgu yapmıştır. Her ne kadar Demokrat Parti'nin Türk Milliyetçiliğine uzak olsa da ancak Halk Partisi gibi doğrudan karşı çıkmadığını ifade eden yazar, Demokrat Parti'nin Milliyetçilere zarar vermediğini, fakat onları da desteklemediğini belirtmiştir. Önceki yazısında milliyetçilik konusunda DP'yi CHP ile aynı kategoriye koyan ve olumsuz bir ifade de bulunan yazarın bu yazısında DP'ye karşı daha ılımlı bir dil kullanması dikkat çekicidir.

Yazar, milliyetçilerin henüz örgütlenmemiş olmalarını ve bir siyasi parti kurmamış olmalarını bir eksiklik olarak görmekte, ancak bu eksikliğin giderilmesi gerektiğini ve milliyetçilerin siyasi bir parti kurmalarının şart olduğunu vurgulamaktadır. Bu durumun, Türk milletinin çoğunluğunun milliyetçilik ideallerine yakın durduğu bir dönemde önem arz ettiğini ileri sürmüştür.

Milliyetçilerin henüz örgütlenememiş olmalarına rağmen, Demokrat Parti gibi diğer siyasi oluşumların ise varlığını sürdürdüğünü kaydeden Denizcioğlu, bu durumun milliyetçilerin siyasi etkilerini olumsuz yönde etkileyebileceğini belirtmekte ve CHP karşısında DP'nin desteklenmesi gerektiğine şu ifadelerle işaret etmektedir: **“Demokratların iktidara geçmeleri, Halk partisinin iktidarda kalmasına elbette tercih olunur. Bu itibarla bir Milliyetçi parti kurulup gelişinceye kadar Milliyetçilerin Demokratları desteklemeleri ve onlara Millet Meclisinde çoğunluğu kazandıracak çalışmalara katılmaları pek mahzurlu sayılmaz.”** (Denizcioğlu, 1947: 3)

Güzel Sanatlar Akademisi'nin Çarpık Kentleşmeye Sebep Olan İcraatları ve Yüksek Tahsilde Yozlaşma

Derginin 9.Sayısında ele alınan bir başka konu da Güzel Sanatlar Akademisi'nin içinde bulunduğu durum olmuş ve özellikle Heykel Şubesi'nin boş olması ile Mimari Şubesi'nin kalabalıklığı arasındaki çelişki vurgulanmıştır. Peyami Safa'nın kaleme aldığı “Milli İdealimiz Apartman Yaptırmak Mıdır?” başlıklı yazıda, Türkiye'de heykeltraşlık mesleğinin sanatçılara maddi anlamda karlı gelmediği ve bu nedenle Heykel Şubesi'nin terk edilmiş olduğu belirtilmektedir. Diğer taraftan, mimarlık mesleğinin hem kendine hem de başkalarına apartmanlar yaptıran aynı meslek grubu mensubu birtakım kişiler için kârlı bir seçenek olduğu ifade edilmektedir. (Safa, 1947: 4)

Peyami Safa yazısında, Dil-Tarih ve Coğrafya Fakültesi ve Tıp Fakültesi örnekleri üzerinden, dil ve tarih alanında uzmanlaşan kişilerin genellikle sınırlı maddi imkânlarla sahip olduğunu, ancak doktorların apartman yaptırmak gibi bir hususta şanslarının daha yüksek olduğunu vurgulamıştır. Bu durum, Peyami

Safa tarafından genel bir eğilim olarak bahsedilerek, birçok meslek dalının bu apartman hedefine odaklandığı dile getirilmiştir. (Safa, 1947: 4)

Safa, genç Türk neslinin genel olarak apartman yapma hayaliyle büyüdüğünü, bu ideali gerçekleştirmek istediklerini ve bunun için çaba sarf ettiklerini ifade etmektedir. Kaleme aldığı yazıda apartmanın, yaşamak için bir hedef ve ideal haline geldiğini, bir apartman yapma arzusunun bireyin yaşamını yönlendiren temel bir düşünce olmaya başladığı vurgulanmıştır. (Safa, 1947: 4)

Yazıda Peyami Safa, apartmanın toplumun genel refahına katkı sağlamadığı, aksine milli serveti tehlikeye attığı ve iç piyasalarda dolaşan sermayenin kısırlığına neden olduğunu belirterek apartmanın milli bir zarar olduğunu savunmuştur. (Safa, a.g.y.) Bu eleştiri, apartmanın sadece bireysel çıkarlara hizmet ettiği ve toplumun geneline fayda sağlamadığı şeklinde yorumlanabilir.

Peyami Safa, evlerin sembolik anlamı üzerinden Türk toplumunun yaşadığı çatışmaları ve değişimleri de ele almaktadır. Yazar, tahta evlerin, insanların gözlerinde imparatorluğun çöküşünü ve harabeleri temsil ettiğini ifade ederek, bu evlerin milli hassasiyetin yitirildiği bir dönemin izlerini taşıdığını belirtmektedir. (Safa, a.g.y.)

Tahta evlerin özellikleri olan kafesli, karanlık, rutubetli, çarpık cumbalı ve taşlıklılı yapılarıyla, evlerin aileler için birer tabuta dönüştüğünü ifade eden Peyami Safa, bu tasvirle, tahta evlerin milli bir çöküşü ve ölümü sembolize ettiğini vurgulamaktadır. Aynı zamanda, bu evlerin yanında yükselen apartmanların ise istikbali ve yeni hayatı temsil ettiğini belirtmektedir. (Safa, a.g.y.)

Söz konusu yazıda yine ele alınan bir konu da apartman iştahının Türkiye'nin dışından gelen etkilerden kaynaklandığıdır. Bu durum ifade edilerek, bunun bir tür lüks ve mal düşkünlüğü olduğundan bahsedilmektedir. Bu düşkünlüğün, Avrupa ve Amerika merkantalizminin etkileriyle Türkiye'ye taşındığı ve altın, para, lüks gibi "tanrıların" yerini aldığı belirtilmektedir. Bu durum, Türkiye'yi iflas eden fikirlerin, devrilen putların son sığınağı gibi gösteren bir yer haline çevirmiş bir göç dalgası gibi betimlenmiştir. (Safa, a.g.y.)

Yazar Peyami Safa, evlerin simgesel anlamları üzerinden Türkiye'nin içinde bulunduğu toplumsal ve ekonomik çalkantılara dair düşüncelerini bu yazıda yansıtmıştır. O'na göre apartmanların yükselmesiyle birlikte yaşanan değişim ve dönüşüm, milli hassasiyetle çatışarak evlerin anlamını değiştirmiştir. (Safa, a.g.y.)

İstiklal Marşının Doğuşu ve Millî Mücadele İklimi

Kızıl Elma'nın 9.sayısında yer alan Hamdullah Suphi Tanrıöver'den nakledilen bilgilere göre 20.yüzyılın başında Türk milleti, Anadolu topraklarına yönelik işgal ve istilalarla karşı karşıya kaldı. 1920 Nisan'ında, işte tam bu kritik noktada, Türk milletinin birlik ve direniş ruhu, Büyük Millet Meclisi'nin açılmasıyla somut bir şekilde ortaya çıktı. Düşman ordularının Anadolu topraklarına girmesiyle başlayan mücadele, halkın kendi kaderine sahip çıkma arzusuyla birleşti. (Tanrıöver, 1947: 9)

Tanrıöver'e göre zaferin ilk müjdesini Karabekir Kâzım Paşa'nın liderliğinde elde eden millet, Millî Mücadele'nin bir dönüm noktasına ulaştı. Ancak işgal altındaki toprakları geri alma çabalarıyla başlayan mücadele, sadece ordular arasındaki çatışmalardan ibaret değildi. Bu mücadele, Anadolu'nun dört bir yanından yükselen direnişlerle ve halkın işgale karşı gösterdiği kararlılıkla şekillendi.

Tanrıöver'e göre İstiklal Marş'ının yazarı olan Mehmet Akif ve diğer milli liderler, Anadolu'da yaptıkları konuşmalarla halkı bir araya getirerek milli bir heyecan

oluşturmayı amaçladılar. Bu milli liderler bir yandan içerideki düşmanla mücadele ederken, aynı zamanda dış tehditlere karşı birlik ve beraberlik içinde olmanın ne kadar önemli olduğunu da vurguladılar.

Özellikle Mehmet Akif'in Konya'daki konuşmalarında, Milli Mücadele'ye duyulan ihtiyaç ve İstiklal Marşı'nın bu mücadeleyi simgeleyeceği fikri üzerinde duran Tanrıöver, Milli Mücadele'nin zorlu şartları altında, halkın bir araya gelmesi ve birlik olması için milli bir marşa olan ihtiyacın bu ve benzeri konuşmalarda dile getirildiğini belirtmiştir.

Milli Mücadele'nin yoğunlaştığı dönemde, İstiklal Marşı'nın yazılmasının zorunlu olduğunun anlaşıldığını kaydeden Tanrıöver, bu süreçte, milletin bir araya gelmesi, milli heyecanın oluşturulması ve direnişin sembolü olan bir marşın doğuşu için Mehmet Akif gibi duyarlı ve vatansever şairlerin varlığının büyük bir şans olduğunu ifade etmiştir. (Tanrıöver, a.g.y.)

Gerçekten de İstiklal Marşı'nın doğuşu, bir şairin eseri olmaktan öte, bir milletin birlik ve direnişinin bir simgesi haline gelmiştir. Bu marş, içinde bulunduğu Milli Mücadele ikliminin bir yansımasıdır ve Türk milletinin bağımsızlık aşkını, direniş azmini en güzel şekilde ifade eden bir eser olarak tarih sahnesinde yerini almıştır.

“Demokratlara Selam”

Denizcioğlu'na göre Türk siyaset sahnesinde, Milliyetçilik ve Demokrasi arasında bir denge kurma çabaları dikkat çekmektedir. Bu bağlamda, Milliyetçilerin siyasi bir parti kurma düşüncesi, önemli bir adım olarak değerlendirilmelidir. Ancak, bu süreçte Demokrat Parti'ye güler yüzle bakma ve destekleme önerisi, O'na göre bazı eleştirilere yol açabilir. (Denizcioğlu, 1947: 14)

Denizcioğlu Kızıl Elma dergisindeki “Demokratlara Selam” başlıklı yazısında, milliyetçi partinin kurulmasına vurgu yaparken, Demokrat Parti'ye geçici bir destek sunmanın da gerekli olduğunu ifade etmiştir. O'na göre Halk Partisinin uzun süren iktidarı ve yorgunluğu, Demokrat Parti'nin ön plana çıkmasına neden olmuş, ancak Milliyetçiler için ideal bir seçenek olup olmadığı tartışma konusu olmuştur.

Yukarıda da belirtildiği üzere Denizcioğlu milliyetçi bir parti kuruluncaya kadar Demokrat Parti'ye destek vermenin, Halk Partisi'nin iktidarda kalmasına tercih edilebileceğini belirtmişti. Ancak, bu öneri, milliyetçi çevreler arasında şüpheyle karşılanmıştı. Çünkü Demokrat Parti'nin de milliyetçilik ideallerine tam anlamıyla destek verdiği görülmemektedir.

Denizcioğlu yazısında milliyetçi bir partinin kurulmasının aciliyetine vurgu yaparak, bu süreçteki gecikmelerin zararlı olabileceğine değinmiştir. Ayrıca, Milliyetçilerin Demokrat Parti'ye geçici bir destekleme yapmalarının, Halk Partisi'nin iktidarını sürdürmesine engel olabileceği hususunu da dile getirmiştir.

Özetle, dergide yer alan bu ve benzeri yazılarda Milliyetçilerin siyasi bir parti kurma sürecinde, Demokrat Parti'ye geçici destek verme teklifi etrafıca ele alınmıştır. Ancak, bu öneri Milliyetçi çevreler arasında tartışmalı bir hale gelmiştir, çünkü Demokrat Parti'nin savunduğu Milliyetçilik anlayışı ile Milliyetçilerin idealleri tam anlamıyla örtüşmemektedir.

“Eski Tas Eski Hamam”

Denizcioğlu'na göre Başbakan Hasan Saka, seçim kanununun demokrasi normlarına uygun olduğunu savunarak, Fransa, Belçika, Hollanda ve İngiltere seçim kanunlarıyla kıyaslamadan anti demokratik demenin haksızlık olduğunu ifade etmiştir. Adı geçen yazara göre, muhalifler Halk Partisi'nin uzun süreli

iktidarı boyunca memlekete sadece baskı, tahakküm ve umutsuzluk getirdiğini savunmaktadır.

Dergi yazarı Denizcioğlu'na göre anti demokratik uygulamalar olduğunu dile getirenler, Halk Partisi'nin demokratik ideallere ters düştüğünü ve seçim kanununun gerçekten demokratik olmadığını iddia etmektedirler. Başbakanın bu açıklaması, Halk Partisi'nin demokrasiye meydan okuduğunu ve mevcut durumu değiştirmeye niyeti olmadığını göstermektedir.

Yazıda uzun vadeli bir mücadele ve değişim için çaba harcamanın önemine vurgu yapılmakta, hakikat karşısında durmanın gerekliliği ve Halk Partisi'nin millete karşı meydan okumasının bir işareti olarak değerlendirilmektedir. (Denizcioğlu, 1947: 3)

Denizcioğlu'nun kaleme aldığı yazıdan anlaşıldığına göre, Başbakan'ın seçim kanununa ilişkin açıklamaları, hükümetin demokrasi normlarına uygun hareket ettiği yönündedir. Ancak, muhalifler Halk Partisi'nin uzun süreli iktidarı boyunca yarattığı olumsuz etkileri vurgulayarak, demokratik ideallere aykırı davrandığını savunmaktadır. Uzun vadeli değişim için çaba harcamanın ve gerçeklerle yüzleşmenin önemi vurgulanmaktadır.

Denizcioğlu'na göre Başbakan Hasan Saka'nın açıklamalarına rağmen, muhalifler Halk Partisi'nin demokrasiye aykırı eğilimlerini sert bir dille eleştirmeye devam etmiştir. Halk Partisi'nin uzun süreli iktidarının, memlekete sadece baskı ve tahakküm getirdiğini, millet iradesini yok saydığını savunmuşlardır.

Dönemin olayları göz önünde bulundurulduğunda özellikle seçim kanununun demokratik normlara uygun olup olmadığı konusundaki anlaşmazlık dikkat çekmektedir. Başbakan'ın savunmasına rağmen, muhalefet kanununun gerçekten demokratik olmadığını ve Halk Partisi'nin iktidarda kalmak için demokrasiyi ihlal ettiğini ileri sürmüştür.

İktidar karşısında bulunan muhalefet önceden alınmış bir mağlubiyeti kabul etmek yerine, uzun vadeli bir mücadele ve gerçekçi bir yaklaşımı benimsemeye çağrı yapmayı tercih etmiştir. Yazar, Halk Partisi'nin demokratik olmayan uygulamalarına karşı durmanın ve halkın iradesini güçlendirmenin önemine vurgu yapmıştır. (Denizcioğlu, a.g.y.)

Hasan Saka'nın demokrasiyi savunduğu iddiasına karşın, muhalefet Halk Partisi'nin anti-demokratik uygulamalarını eleştirmiş ve gerçek bir değişim için topyekün çaba harcanması gerektiğini savunmuştur.

Kızıl Elma Dergisi Perspektifinde 1917 Rus İhtilali ve Türkiye'nin Milliyetçi Tehditlere Karşı Duruşu

Yazar Darendelioğlu (İlhan E.) "İkinci Dünya Harbinde Kızıl Faaliyetin Türkiye'mizdeki Durumu" başlıklı yazısında; 1917 Rus İhtilali'nin dünya genelindeki etkileri ve Kızıl Elma Dergisi'nin bu olayları nasıl değerlendirdiği üzerine yoğunlaşmaktadır. İlk olarak, ihtilalin sadece Rusya'da başarılı olduğu, ancak daha sonraki dönemlerde, özellikle de II. Dünya Savaşı'nın yarattığı kaos ortamında, bu ideallerin başka yerlerde nasıl hayata geçirilmeye çalışıldığına vurgu yapmaktadır. (Darendelioğlu, 1947: 7)

Darendelioğlu, Türk-Moskof ilişkilerini tarih boyunca genellikle kâğıt üzerinde kalan bir dostluk olarak değerlendirmektedir. Ancak yazar, bu dostluğun Türk halkı arasında hiçbir zaman kabul görmemiş olduğunu ifade etmekte, ayrıca, Türkiye'nin topraklarının barut gücüyle istila edilemediği, ancak içeriden

fethedilmeye çalışıldığı ve bu amaçla bazı manipülasyonlar yapıldığı iddiasına odaklanmaktadır. (Darendelioğlu, a.g.y.)

Yazar, milliyetçi bir bakış açısıyla, Türkiye'nin içinde bulunduğu durumu eleştirmektedir. Milliyetçi neşriyatın susturulduğunu, bazı müntesiplerin hapse atıldığını öne sürerek, bu durumun Türk milletinin milli bütünlüğüne ve özgürlüğüne yönelik bir tehdit olduğunu savunmaktadır. II. Dünya Savaşı'nın sefaletinden faydalanarak, Türkiye'de milli bütünlüğü parçalamak isteyen unsurlara dikkat çekmektedir.

Yukarıdaki ifadelerden anlaşıldığı üzere Kızıl Elma Dergisi'nin olaylara bakış açısı, “milliyetçilik ve bağımsızlık” vurguları üzerine kurulmuştur. Bu ideallerin gözetilmesi ve bu yöndeki tehlikelere karşı uyarılarda bulunulması, Darendelioğlu'nun yazısının ana temasını oluşturmaktadır.

1947 Türkiye'sinde Siyasi Belirsizlik ve Lider Eksikliği

Kızıl Elma'nın 11. sayısında isimsiz kaleme alınan “Memlekette bir adam kıtlığı var; Tanrı Bize Muktedir Bir Başbakan Versin” adlı yazıda 1947 yılında Türkiye'de siyasi gelişmeler ele alınmış ve dönemin Başbakanı Recep Peker'in istifasından sonra Hasan Saka'nın bu makama çıkması konu edilmiştir. Bu yazıda Saka'ya yönelik eleştiriler ve memleketin büyük bir lider eksikliği çektiği vurgulanmaktadır. Ayrıca, dönemin siyasi figürlerinde potansiyel liderlik özellikleri ele alınmakta, ancak mevcut durumda uygun bir lider adayının olmadığı dile getirilmektedir.

Yazar, siyasi terbiyenin kaybolduğunu, demokrasi ve parti çekişmelerinin ulusal birlik ve bütünlüğü gölgede bıraktığını savunmaktadır. Ayrıca, memleketin büyük bir adam eksikliği çektiğini ve siyasi figürlerin kişisel menfaatleri ön planda tuttuğunu ifade etmektedir. Türkiye'nin içinde bulunduğu durumun ciddiyeti vurgulanarak, iç bozuncuların etkisinin arttığı ve komünist propagandanın hızla ilerlediği belirtilmektedir.

Yazı, Türkiye'nin o dönemdeki siyasi ve sosyal zorluklarına dikkat çekmekte ve güçlü, cesur bir lider arayışını yansıtmaktadır. Ayrıca, ismi belirtilmeyen yazar Tanrı'dan güçlü bir başbakan temennisıyla yazıyı sonlandırmaktadır. (İsimsiz, 1948: 4)

Bu yazı, dönemin siyasi atmosferini ve liderlik eksikliğini eleştirel bir bakış açısıyla yansıtarak okuyuculara düşündürücü bir perspektif sunmaktadır.

“Paralar Kaçıyor, Millet Bekliyor: Türkiye'nin Dış Memleket Bankalarındaki Mali Belirsizlik”

Derginin 14.Sayısında “Milliyetçi” müstear ismiyle bir yazı kaleme alan yazar, Türkiye'de bulunan vatandaşlara ait dış memleket bankalarındaki paraların önemine vurgu yapmaktadır. Maliye Bakanı Halit Nazmi Kışmır'in verdiği cevaplar eleştirilmekte ve bu cevapların yetersiz olduğu ileri sürülmektedir. Yazar, söz konusu demecin milleti tatmin etmekten ziyade, Türkiye'den para çıkaran kişileri savunma amacı taşıdığını belirtmektedir. (Milliyetçi, 1948: 2)

Bu kişileri kendi tabiriyle “soysuz” olarak nitelendirerek, Türkiye'nin ulusal servetinin yurtdışındaki bankalara kaçırılmasının büyük bir suç olduğunu vurgulayan “Milliyetçi”, hükümetin bu duruma karşı alması gereken tedbirlerin neden ihmal edildiğini sorgulamakta ve milletin bu konuda bir açıklama beklediğini ifade etmektedir.

Yazar ayrıca, bu konuda Büyük Millet Meclisi'nin kürsüsünden yapılan açıklamaların suçluların müdafaa edilmesine hizmet ettiğini ve bu durumun

gölünç olduğunu belirtmektedir. Amerika'da Türk vatandaşlarına ait milyonlarca doların bulunduğu iddiasına da şüpheyle yaklaşan "Milliyetçi", bu paraların sahiplerinin isimlerinin açıklanması çağrısında bulunmaktadır.

Son olarak yazar, Türkiye'nin mali durumuyla ilgili endişeleri dile getirmekte ve hükümetin bu konuda daha etkili tedbirler alması gerektiği üzerinde durmaktadır. (Milliyetçi, a.g.y.)

İstanbul Belediyesi: Lüks Projeler mi, Gerçek Hizmetler mi?

Dergide 14. Sayıda Denizcioğlu ismiyle kaleme alınan bir yazıda, İstanbul Belediyesi'nin geçmiş yıllardaki hizmetleri ve projelerine eleştiriler getirilmekte ve Vali Doktor Lütfü Kırdar'ın yönetimi sert bir dille eleştirilmektedir. Yazar, belediyenin uzun bir süredir halkın gerçek ihtiyaçlarına yeterince odaklanmadığını, şehri ciddi ve esaslı bir şekilde iyileştirmek yerine gösterişli ve lüks projelere kaynak ayırdığını iddia etmektedir. (Denizcioğlu, 1948: 3)

Özellikle, Mısır Çarşısı tamiri, müzelerin açılması, stadyum, plaj, heykel gibi projelerin halkın temel ihtiyaçlarına hizmet etmekten uzak olduğu belirtilmektedir. Yazar, bu projelerin sadece lüksten ibaret olduğunu ve gerçek sorunlara çözüm getirmediğini vurgulamaktadır.

"İstanbul Belediyesi'nin Hali" başlıklı yazıda, aynı zamanda şehirdeki altyapı eksikliklerine, kaldırımsız ve ışsız sokaklara, içme suyu ve kanalizasyon sorunlarına, sağlık hizmetlerindeki aksaklıklara dikkat çekilmekte ve belediyenin bu konularda yetersiz kaldığı savunulmaktadır.

Denizcioğlu, şehirdeki temel sorunlara odaklanmayan ve halka gerçek hizmet sunmayan belediyenin, gösterişli projelerle sadece lüks ve gösteriş peşinde koştuğunu ifade ederken, bu durumun şehir sakinleri için somut bir fayda sağlamadığını savunmaktadır. (Denizcioğlu, 1948: 15)

SONUÇ

Osmanlı İmparatorluğu'nun Birinci Dünya Savaşı sonrasındaki gelişen ortamda dağılma sürecine girmesiyle başlayan ve 23 Nisan 1920'de Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin ilanı ile iyice perçinlenen yeni Türk Devleti'nin doğum sancılarının çekildiği dönemde, şüphesiz ki Türk Milliyetçiliği önemli bir faktördü. Genç Türkiye Cumhuriyeti kurulduktan sonra da bu durum değişmemiştir. Öyle ki devletin kurucusu, Mustafa Kemal ATATÜRK de "*Bedenimin babası Ali Rıza Efendi, hislerimin babası Namık Kemal, fikirlerimin babası ise Ziya Gökalp'tir*" diyerek esasen bu fikriyattan ilham aldığını açıkça belirtmiştir. (Karaveli,2008:184)

İşte böyle bir fikri ortamda gelişerek ilerleyen Türkiye Cumhuriyeti'nin basın yayın hayatında Türkçü fikriyata dayalı şekilde yayın yapmaya kendisini adanmış bir şekilde ileri atılan Mustafa Tatlısu'nun imtiyaz sahibi olduğu Kızılelma Dergisi yayınlanmaya başlamıştır. Hüseyin Nihal Atsız, Nejdet Sançar, Zeki Velidi Togan, Peyami Safa, Hamdullah Suphi Tanrıöver, Abdullah Ziya Kozanoğlu ve Hasan Ferit Cansever gibi dönemin önemli isimlerine sayfalarında yer veren Kızılelma Dergisi böylelikle milliyetçi çevrelerde ses getirmiş ve milliyetçi neşriyatlar içerisinde kendisine has önemli bir yer edinmiştir.

Derginin sayfaları milliyetçi kalemlerin ele aldıkları siyasi ve sosyal konuların yine milliyetçi perspektifin süzgecinden geçmesiyle oluşan, milliyetçi düşüncenin gelişmesine ve ilerlemesine katkı sağlayacak birçok yazı mevcuttur. Özellikle 1947 ile 1948 yılları arasında faaliyet göstermiş olan Kızılelma Dergisi, bahsi geçen zaman aralığındaki milliyetçi düşüncenin sorunlarına etkili biçimde eğilerek bu yıllardaki fikri hayata adeta ışık tutmuştur. ATATÜRK'ün bedenlen aramızdan

ayrılması sonrasındaki zaman periyodunda Türkçülük fikri ile Genç Türkiye Cumhuriyeti arasındaki ilişkiler ve dönemin bu minvaldeki siyasi-sosyal gelişmelerini anlamak isteyen araştırmacılara büyük bir arşiv sunan Kızılma Dergisi döneme ışık tutarken, halen günümüz gelişmelerini de anlamamıza yardımcı bir kaynak olarak karşımıza çıkmaktadır. Sonuç olarak bu sayede de Türkçülük anlayışının nasıl şekillendiğini, dönemin siyasi atmosferini ve Türk Milliyetçiliğinin gelişimini Kızılma Dergisi sayfalarından damıttığımız bilgilerle daha net biçimde anlayabilmekteyiz.

KAYNAKÇA

- Babaoğlu F. (Kasım 2016), Devlet, Fetih Ve Hakimiyet Ekseninde Kızılma: Türk'ün Manevi Kıyımı, *Düşünce Dünyasında Türkiz*, Ankara, 41.Sayı s.64.
- Darendelioğlu (21 Kasım 1947), İkinci Dünya Harbinde Kızıl Faaliyetin Türkiyemizdeki Durumu, *Kızılma Dergisi*, İstanbul, 4.Sayı s.7.
- Denizcioğlu (21 Kasım 1947), Eski Hamam Eski Tas, *Kızılma Dergisi*, İstanbul, 4.Sayı s.3.
- Denizcioğlu (5 Aralık 1947), Milliyetçi Bir Partiye Şiddetle İhtiyaç Var!, *Kızılma Dergisi*, İstanbul, 6.sayı s.3, 14.
- Denizcioğlu (26 Aralık 1947), Demokratlara Selam, *Kızılma Dergisi*, İstanbul, 9.Sayı s.3, 14.
- Denizcioğlu (27 Şubat 1948), İstanbul Belediyesinin Hali, *Kızılma Dergisi*, İstanbul, 14.sayı s.3, 15.
- Güvener E. (12 Aralık 1947), Moskofçuluk Faaliyetleri, *Kızılma Dergisi*, İstanbul, 7.Sayı s.10.
- İsimsiz (9 Ocak 1948), Memlekette bir adam kıtlığı var; Tanrı Bize Muktedir Bir Başbakan Versin, *Kızılma Dergisi*, İstanbul, 11.Sayı s.4.
- Karaveli, O. (2008), *Ziya Gökalp'i Doğru Tanımak*. Doğan Kitap, İstanbul.
- Milliyetçi (26 Aralık 1947), Milletvekillerimizden Feragat Beklerdik, *Kızılma Dergisi*, İstanbul, 9.Sayı s.2.
- Milliyetçi (27 Şubat 1948), Dış Bankalardaki Paralar, *Kızılma Dergisi*, İstanbul, 14.Sayı s.2.
- Safa P. (26 Aralık 1947), Milli İdealimiz Apartman Yaptırmak Mıdır?, *Kızılma Dergisi*, İstanbul, 9.Sayı s.4.
- Şentürk O. (Eylül-Ekim 2019), Hakimiyetin Sembolü: Kızılma, *Türk Dünyası Araştırmaları*, İstanbul, C.123, 242.Sayı s.132.
- Tanrıöver H. S. (26 Aralık 1947), İstiklal Marşı, *Kızılma Dergisi*, İstanbul, 9.Sayı s.8-9.